

Mellan Gamla Uppsala skola och brandkårmuseum

Mellan Gamla Uppsala skola och brandkårsmuseum

Arkeologisk förundersökning

L1941:3017, L1941:3117
Gamla Uppsala 27:1, Gamla Uppsala 27:20
och Gamla Uppsala 24:17
Uppsala kommun
Uppland

Per Frölund

Upplandsmuseets rapporter 2026:11

ISSN 1654-8280

BEARBETNING AV FOTON: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

BEARBETNING AV PLANER: Per Frölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

OMSLAGSBILD: Schaktning vid Gamlishallen. Foto: Amanda Jönsson, Stiftelsen Upplandsmuseet

GRANSKNING: Anna Ölund, Stiftelsen Upplandsmuseet

UPPHOVSÄTT: om inget annat anges: Creative Commons licens CC BY. © Lantmäteriet, dnr I2014/00634

SPRIDNINGSTILLSTÅND: Drönarbilder publicerade med tillstånd från lantmäteriet, ärendenummer LM 2025/153684

GRAFISK FORMGIVNING OCH PRODUKTION: Malin Lucas, Stiftelsen Upplandsmuseet

© STIFTELSEN UPPLANDSMUSEET, 2026

Upplandsmuseet
Drottninggatan 7, 753 10 Uppsala
Telefon 018-169100
www.upplandsmuseet.se

Innehåll

Sammanfattning	6
Inledning	7
Topografi och fornlämningsmiljö	8
Tidigare undersökningar	9
Historiska uppgifter	9
Syfte, metod och genomförande	9
Undersökingsresultat	11
Boplatsområde L1941:3117	14
Boplatsområde L1941:3017	17
Fynd och analyser	19
Sammanfattande diskussion	22
Boplatsområde L1941:3117 (yta 1)	23
Boplatsområde L1941:3017 (yta 2)	25
Administrativa uppgifter	27
Referenser	28
Muntliga uppgifter	28
Litteratur	28
Lantmäteriakter	29
Bilagor	30
Bilaga 1 – Schaktlistor	30
Bilaga 2 – Lista arkeologiska objekt	31
Bilaga 3 – Fynd	34
Bilaga 4 – ¹⁴ C-Analyser	35

Sammanfattning

Stiftelsen Upplandsmuseets Avdelning för arkeologi genomförde under slutet av november 2025 en arkeologisk förundersökning av fornlämning L1941:3017 och L1941:3117, inom fastigheterna Gamla Uppsala 27:1, Gamla Uppsala 27:20 och Gamla Uppsala 24:17. Anledningen till undersökningen var att Uppsala kommun Skolfastigheter AB planerar att bygga en ny skola i Gamla Uppsala.

Förundersökningsområdet omfattade två ytor (yta 1-2, figur 5), belägna inom var sin fornlämning, boplatsområde L1941:3017 och boplatsområde L1941:3117. Förundersökningsområdet återfinns i den norra delen av Gamla Uppsalas bebyggelse, öster om Vattholmavägen, söder om den före detta Gamla Uppsala skola och väster om Gamlishallen samt norr om Gamla Uppsala brandkårmuseum. De båda ytorna ligger strax över 25

meters höjd över havet och ansluter till de centrala delarna av det stora fornlämningskomplexet från järnålder i Gamla Uppsala. De aktuella ytorna ligger som två luckor i en för övrigt arkeologiskt mycket väl undersökt del av Gamla Uppsalas gränsbestämda område L1941:3039 (Beronius Jörpeland et al 2017).

Inom den södra ytan (yta 1) dokumenterades 23 arkeologiska objekt bestående av gravar och boplatsslämningar. Både gravarna och boplatsslämningarna utgör en fortsättning på de gravar som undersöktes 1947 (Sundqvist 1951) och de boplatsslämningar och gravar som undersöktes 2012-2013 (Beronius Jörpeland et al 2017). Inom den norra ytan (yta 2) dokumenterades 40 arkeologiska objekt av boplatskaraktär. Majoriteten av de arkeologiska objekten kan knytas till hus och hägnad som identifierades 1988 (Vinberg 1995).

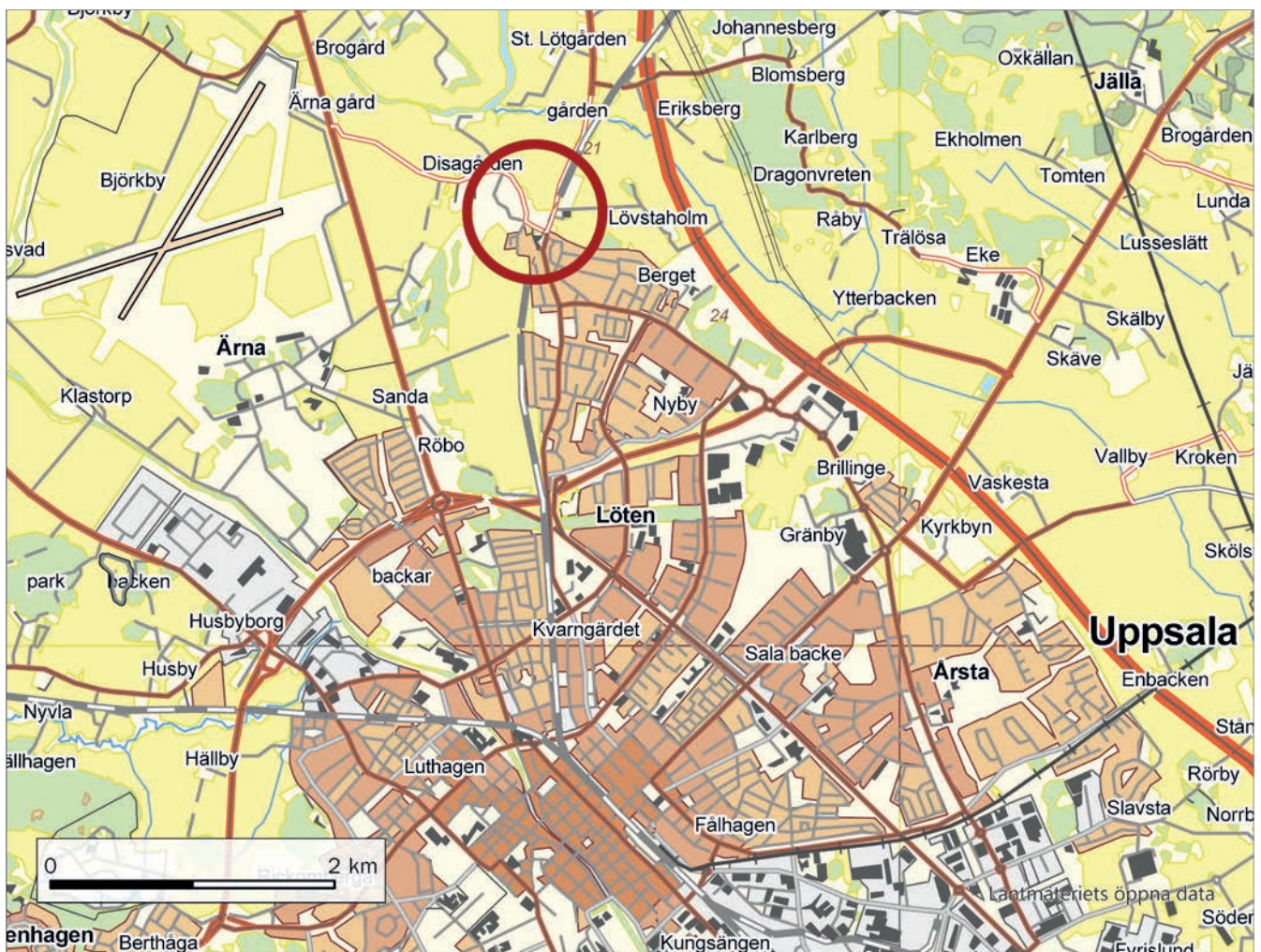

Figur 1. Fotot visar de två undersökningsytorna vid Gamla Uppsala brandkårmuseum till vänster i bild och vid Gamla Uppsala före detta skola till höger mot bakgrund av Gamla Uppsalas mest ikoniska lämningar, Uppsala högar och Gamla Uppsala kyrka. Foto från öster: Amanda Jönsson, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Inledning

Stiftelsen Upplandsmuseets avdelning för arkeologi genomförde i slutet av november 2025 en arkeologisk förundersökning av fornlämningarna L1941:3017 och L1941:3117 (figur 2). Undersökningen utfördes inom fastigheterna Gamla Uppsala 27:1, 27:20 och 24:17. Arbetet beställdes av Uppsala kommun Skolfastigheter AB och utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Uppsala län (dnr 7080-2025, 2025-10-30).

Bakgrunden till förundersökningen är planerna på att uppföra en ny skola i Gamla Uppsala. Det aktuella området omfattade två ytor: en inom fornlämning L1941:3017, som utgör ett boplotsområde, och en inom fornlämning L1941:3117, som är ett boplotsområde. Ytorna ligger i den norra delen av Gamla Uppsalas bebyggelse, öster om Vattholmavägen, söder om den tidigare Gamla Uppsala skola, väster om Gamlishallen och norr om Gamla Uppsala brandkårsmuseum.

Figur 2. Översiktskarta som utvisar området för förundersökningen med röd ring i Uppsalas norra delar. Skala 1:50 000.

Topografi och fornlämningsmiljö

Förundersökningsområdet är beläget i den centrala delen av Uppsalaslätten, i Gamla Uppsala by. Topografiskt ligger området på nivåer (26-27 meter över havet) som successivt torrlagts genom den postglaciala landhöjningen från senneolitikum och framåt, vilket har haft en direkt inverkan på markanvändningens utveckling. Uppsalaslättens geomorfologi medför att en betydande del av landskapet utgörs av högproduktiv odlingsmark. De äldsta bevarade lantmäterikartorna från 1600-talet visar att området redan då präglades av omfattande åker- och ängsmarker. Förundersökningsytorna är belägna inom visuell räckvidd från Fyrisån och dess biflöde Samnan, vilket sannolikt haft betydelse för både bosättningsmönster och agrara aktiviteter. Den tidigare

brandstationen i Gamla Uppsala, numera Gamla Uppsala brandkårsmuseum, uppfördes under 1940-talet, medan den nuvarande parkeringsplatsen anlades 1988. Före dessa moderna ingrepp utgjordes båda ytorna av kontinuerligt brukad åkermark.

Gamla Uppsalas fornlämningsmiljö utgör ett unikt sammanhängande kulturlandskap där monumental gravhögar, omfattande gravfält, rituella anläggningar och långvarig bosättning samspelar. Kombinationen av arkeologiska lämningar och medeltida kyrkomiljö gör området till en av de mest betydelsefulla platserna för att förstå makt, religion och samhällsorganisation i Skandinavien från bronsålder till medeltid.

Figur 3. Förundersökningsytorna (1-2, blå streckad linje) projicerade mot det sena 1700-talets odlingsmark i Gamla Uppsala. Notera att vägen till Vittulsberg går över det nordvästra hörnet på yta 1. Utdrag av 1792 års storskifteskarta över Gamla Uppsala by. Skala 1:4 000

Tidigare undersökningar

Gamla Uppsalas fornlämningsmiljö har länge väckt stort intresse hos arkeologer. Under de senaste åren har omfattande arkeologiska undersökningar genomförts i samband med ombyggnaden av Ostkustbanan och omläggningen av det kringliggande vägsystemet (Beronius et al 2017). Därtill har forskningsundersökningar utförts vid Kungsgårdsplatåerna och Norrhögen inom projektet Gamla Uppsala – framväxten av ett mytiskt centrum (se Frölund 2025, Frölund och Ljungkvist 2015, Ljungkvist och Frölund 2025).

I anslutning till Gamla Uppsala skola har ett av de större boplatsområdena (L1941:3117) i Gamla Uppsala undersökts (Vinberg 1995, Göthberg 2002). Det innehöll ett stort antal stolphus och dateras främst till romersk järnålder och folkvandringstid (Göthberg & Sundkvist 2017). I direkt anslutning till boplatser har delar av gravfältet L1941:2783 undersökts, med dateringar till yngre järnålder (Lucas & Lucas 2017). 20-30 meter väster om förundersökningsområdet har en tydlig och lång stolprad från äldre vendeltid undersökts (L2021:8653; Wikborg 2017).

Historiska uppgifter

Gamla Uppsala utgör en av Skandinaviens mest betydelsefulla fornlämningsmiljöer, präglad av monumentala gravhögar, omfattande gravfält, rituella strukturer och lång bosättningskontinuitet. Forskningen visar att platsen fungerade som ett religiöst, politiskt och ekonomiskt centrum från järnålder och in i medeltiden.

Platsens betydelse fortsätter in i medeltiden. Gamla Uppsala kyrka, belägen intill högarna, blev år 1164 Sveriges första ärkebiskopssäte. Detta markerar en övergång från förkristen kultplats till kristet maktcentrum, samtidigt som den äldre symboliska betydelsen integrerades i den nya kyrkliga strukturen (Göthberg, Lovén och Dahlbäck 2010). Under tidig medeltid bestod Gamla Uppsala av en kungsgård och en tillhörande by, vilket utgjorde kärnan i kronogodset Uppsala öd. Under senmedeltid utvecklades byn till en av de största i Uppland, vilket visar på en fortsatt central roll i regionens politiska och ekonomiska organisation (Rahmqvist 1986).

Syfte, metod och genomförande

Förundersökningen syftade till att Länsstyrelsen ett bra underlag för att kunna besluta om tillstånd för ingrepp i fornlämningarna. Därför behövde man ta reda på hur mycket bevarade anläggningar och kulturlager som fanns inom de aktuella ytorna. I den södra, gräsbevuxna delen (yta 1) var det oklart hur marken hade påverkats tidigare, medan den norra delen idag består av en asfalterad parkeringsplats.

Arbetet skulle visa vilken typ av fornlämning som fanns, hur gammal den är, hur utbredd den är, hur komplex den är och hur väl den var bevarad. Fyndmaterial skulle också tas om hand. Resultaten ska kunna användas både för att bedöma hur omfattande en framtida arkeologisk undersökning behöver vara och som stöd i exploatörens fortsatta planering.

Den huvudsakliga undersökningsmetoden bestod av sökschaktning med grävmaskin och rensning med handverktyg, dokumentation och tolkning av framkomna arkeologiska objekt. Plandokumentation av arkeologiska och topografiska objekt samt störningar gjordes med GPS/nätverks-RTK (± 20 mm) för vidare bearbetning i ArcGIS PRO. Beskrivningar och fotodokumentation av översiktlig och detaljerad karaktär gjordes löpande. Ett urval av de arkeologiska objekten undersöktes närmare. Från dessa objekt tillvaratogs fynd och prover.

För de aktuella ytorna saknades tidigare data och information på olika nivå. Den södra ytan (nr 1) är ett tomrum i en undersökt sammanhängande komplex fornlämning från järnålder. Den norra ytan (nr 2) undersöktes 1988 i boplatssarkeologins barndom. Bägge undersökningsytorna låg inom fornlämningsområdet, och det finns därför kunskap om lämningens datering, karaktär, komplexitet, sammansättning och vilka typer av anläggningar som kunde förväntas. Angränsande undersökningar visar att tjocka och komplexa kulturlager sannolikt inte förekommer, men att rester av kulturlager kunde finnas bevarade.

Följande moment genomfördes vid förundersökningen:

- Fornlämningens bevarandegrad bedömdes, vilka olika typer av arkeologiska objekt som fanns identifierades, och deras antal har uppskattats. Kulturlagerförekomst klargjordes och beskrivs till typ, utbredning, djup och innehåll.
- Punktvisa undersökningar gjordes av lager, anläggningar och konstruktioner ned till steril mark för att bedöma djup, kulturlagertjocklek och stratigrafi.

- Fornlämningens olika delar inom ytorna klargjordes. Evidens på överlagringar dokumenterades.

Förundersökningen skulle besvara vilka slags analyser som var möjliga att utföra, vilka typer av fynd som finns, uppskattad mängd, bevarandegrad, datering och behov och omfattning av konserveringsåtgärder.

Figur 4. Den södra ytan (nr 1) med snö och kyla den 25 november (fornlämning L1941:3117). Till vänster i fonden Gamlishallen. Foto från sydväst: Johanna Svärd, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Undersökningsresultat

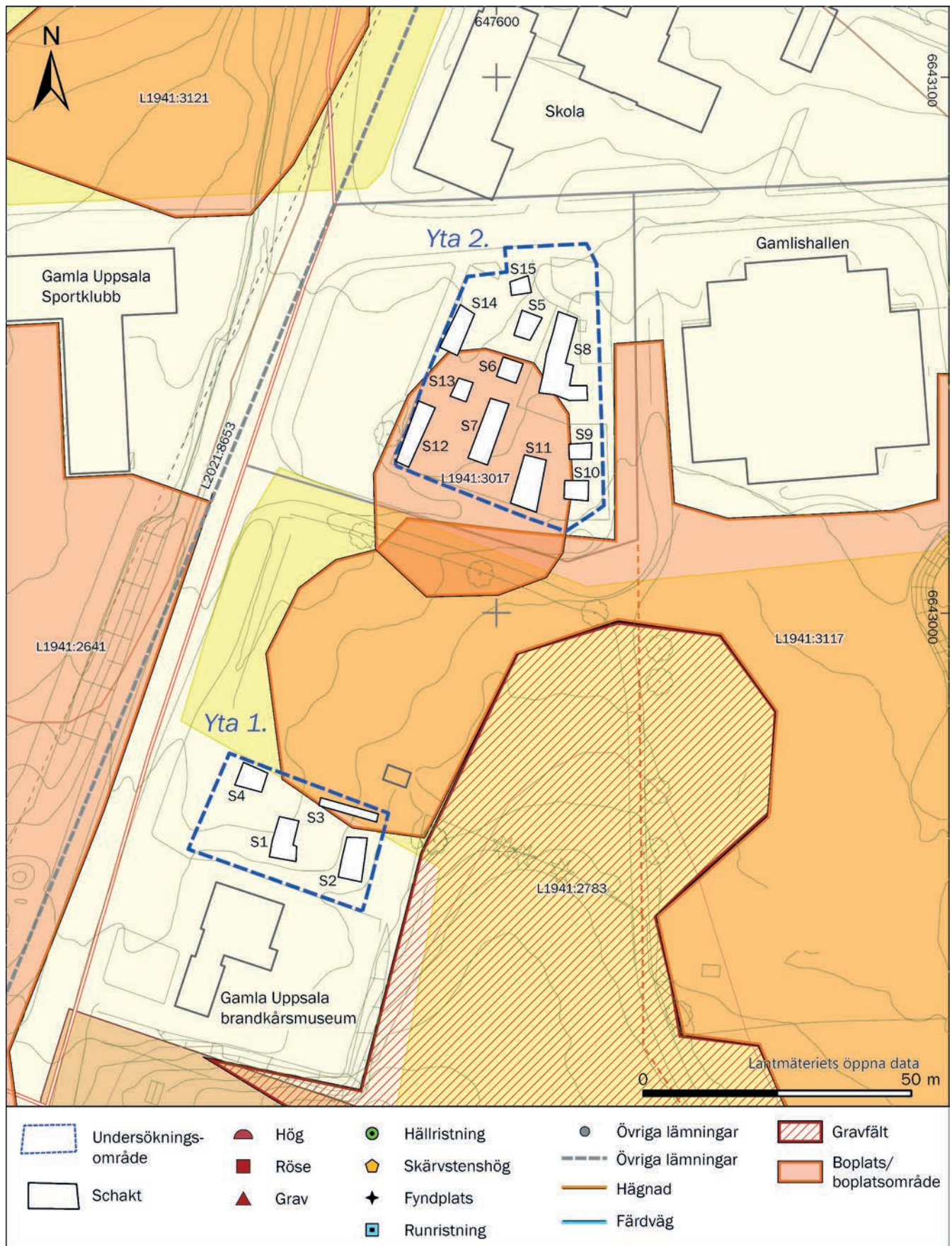

Innan förundersökningen revs parkeringsplatsen, där asfaltbeläggning, räcken och skyltar avlägsnades. Kabelutsättning och markering gjordes av ytorna. Förundersökningen gjordes i sista veckan i november 2025 under lätt snöfall, minusgrader (-5 till -10) och i ett dagsljus på 6 timmar (figur 4, 6). Totalt 15 schakt (S1–S15) grävdes med grävmaskin ned till nivåer med arkeologiska objekt eller orörd undergrund (figur 5, 7). Jordmassorna i schakten metalldetekterades och schakten finrensades. Efter förundersökningen återfylldes schakten.

Förundersökningsområdets södra yta (yta 1, L1941:3117) var 635 m² stort. I områdets sydvästra hörn fanns ett större parkträd (lönn) som skulle sparas. Inga schakt grävdes därför innanför träd-kronans räckvidd. Inom denna yta grävdes fyra

schakt (S1–S4) av olika storlek (bilaga 1), totalt omfattande 103 m², vilket utgör 16 % av förundersökningsytan. Inom större delen av undersökningsytan (dvs S1–S2 och S4) var matjordslagret ovanligt tjockt, 0,6 meter, vilket är ungefär dubbelt så tjockt som normalt.

Förundersökningsområdets norra yta (yta 2, L1941:3017) var 1 491 m² stort. Inom denna yta grävdes 11 schakt (S5–S15) av olika storlek (bilaga 1), totalt omfattande 302 m², vilket utgjorde 20 % av förundersökningsytan. Från och med 1988 utgjorde ytan parkeringsplats. Under asfaltbeläggning vidtog ett 0,4–0,5 meter tjockt och hårt packat bärlager (grus). I den nordöstra delen fanns planteringar och en G/C-väg (figur 9). Alla schakt utom schakt 8 placerades inom den före detta parkeringen medan schakt 8 låg i en plantering.

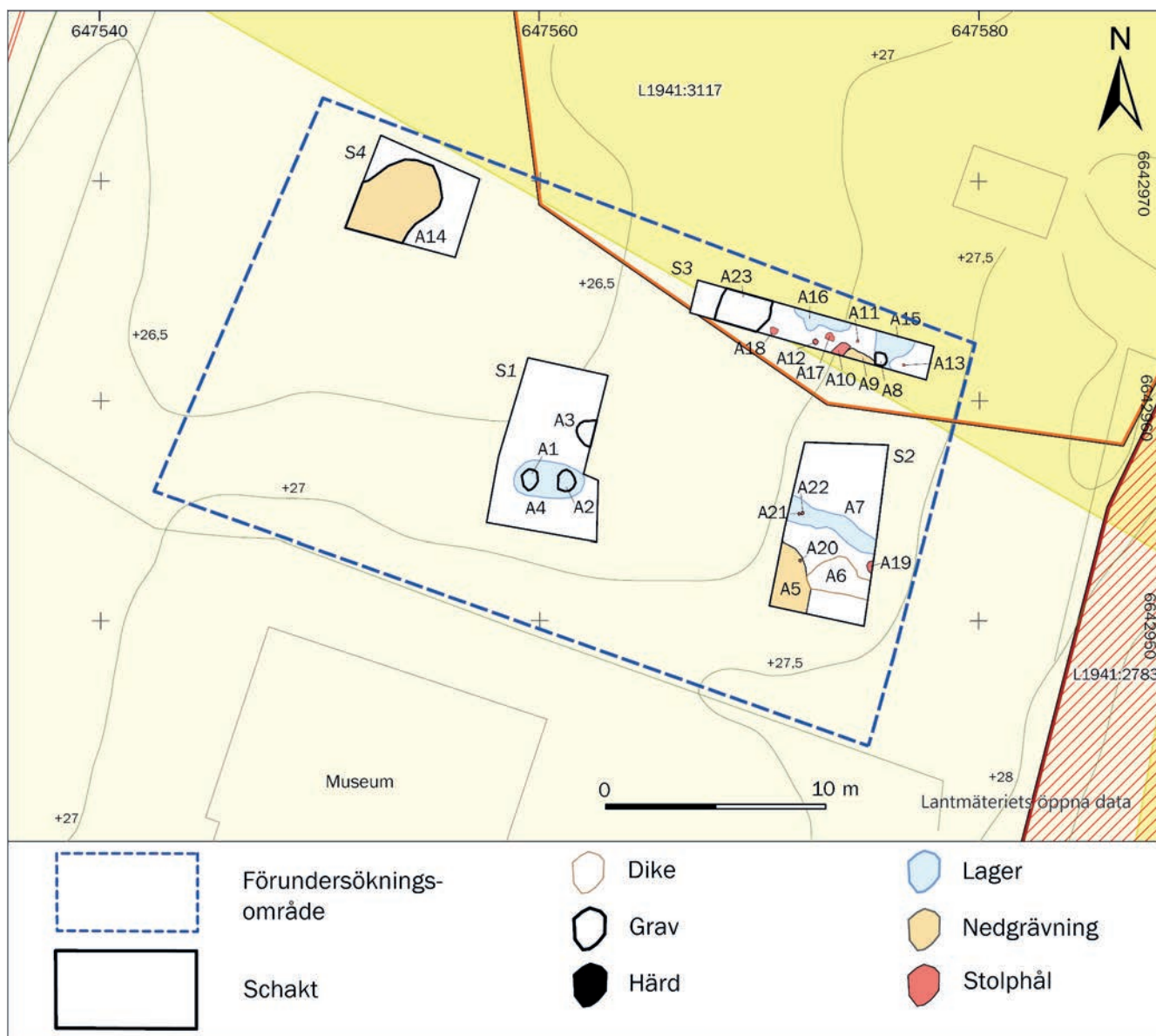

Figur 5. Förundersökningsområden och grävda schakt för boplatsområde L1941:3117 i söder (yta 1) och boplatsområde L1941:3017 i norr (yta 2). Skala 1:1000.

Figur 6. Foto av södra förundersökningsytan L1941:3117. I bildens fond syns till vänster byggnaden till Gamla Uppsala brandkårsmuseum och till höger den stora almen. Foto från nordöst: Ebba Drugge, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Boplatsområde L1941:3117

Figur 7. Arkeologiska objekt inom förundersökningsyta 1 i söder (L1941:3117). Skala 1: 300.

Vid förundersökningen av L1941:3117 påträffades 23 arkeologiska objekt (figur 7, bilaga 2) fördelade till de grävda schakten. Störst antal arkeologiska objekt fanns i områdets östra och nordöstra del. De arkeologiska objekten bestod av dike, gravar, kulturlager, nedgrävningar, stenpackning och stolphål. De flesta arkeologiska objekten fortsätter utanför schakten. Fyndmaterialet uppgår till 12 fyndnummer (bilaga 3).

Gravar

Fem arkeologiska objekt har tolkats som gravar (A1–A3, A8, A23, figur 7, bilaga 2). I samtliga fall är det rester av brandlager med fynd av brända ben (bilaga 3). A1–A2 omgärdas sin tur av ett tramlager (A4). I A23 påträffades en del av en amulettring (F8, bilaga 3). Brandlagren var mellan 0,5–2,4 meter långa och 0,5–1,6 meter breda, vanligen mellan 0,5–1 m² stora. De här brandlagren har paralleller från undersökningarna 2012–2013. De brandlager som låg närmast den här förundersökningen var mellan 0,02 och 0,1 meter tjocka, vanligen 0,05 meter (Lucas och Lucas 2017)

Dike

Ett större arkeologiskt objekt i schakt 2 (A6, figur 7, bilaga 2), med oregelbunden form och avrundade kanter har tolkats som ett dike. Det anslöt till nedgrävningen A5 men deras inbördes relation är oklar. Det kan naturligtvis också vara en del av ett kulturlager.

Lager

Utöver brandlager har tre arkeologiska objekt tolkats som lager (A4, A15–A16, figur 7, bilaga 2). A4 har redan nämnts ovan och det hör definitivt rumsligt samman med brandlagren A1–A2. A15 fanns i schakt 3 och bestod av mörkbrun silt med rikligt med kol och skörbränd sten. Ytligt i lagret fanns en sentida uniformsknapp (F7, bilaga 3).

Figur 8. Nedgrävningen A14, notera att fyllningen blir allt mörkare ned mot det sydvästra schaktkanten. Foto från nordöst: Robin Lucas, Stiftelsen Upplandsmuseet.

Nedgrävningar

Tre arkeologiska objekt har tolkats som nedgrävningar (A5, A9, A14, figur 7, bilaga 2). De fanns i schakt 2, 3 och 4. A5 (2,9 × 1,7 meter stor) fanns i den sydvästra delen av schakt 2 och fortsatte väster och söder om schaktet. Den hade en fyllning av mörk brun lera med enstaka kolstänk tillika enstaka skärvig sten. I nedgrävningen gjordes ett detektorfynd av ett järnbleck (F13). A9 (1,4 × 0,5 meter stor) fanns i schakt 3 och hade en fortsättning utanför schaktet åt söder. A14 var en relativt stor (4,8 × 3,9 meter) men grund (0,15 meter djup) och fanns i schakt 4. I sydvästra schakthörnet (figur 8) blev fyllningen allt mörkare och här fanns sammanhängande kolrester. Centralt i A14 framkom brända ben (F12). Kolresterna och de brända benen kan tyda på att nedgrävningen överlagrar ett brandlager. Utbredningen och läget för A14 sammanfaller med Vittulsbergsvägens dragning på 1792 års karta (se figur 3). A14 skulle alltså kunna ses som en del av en väg.

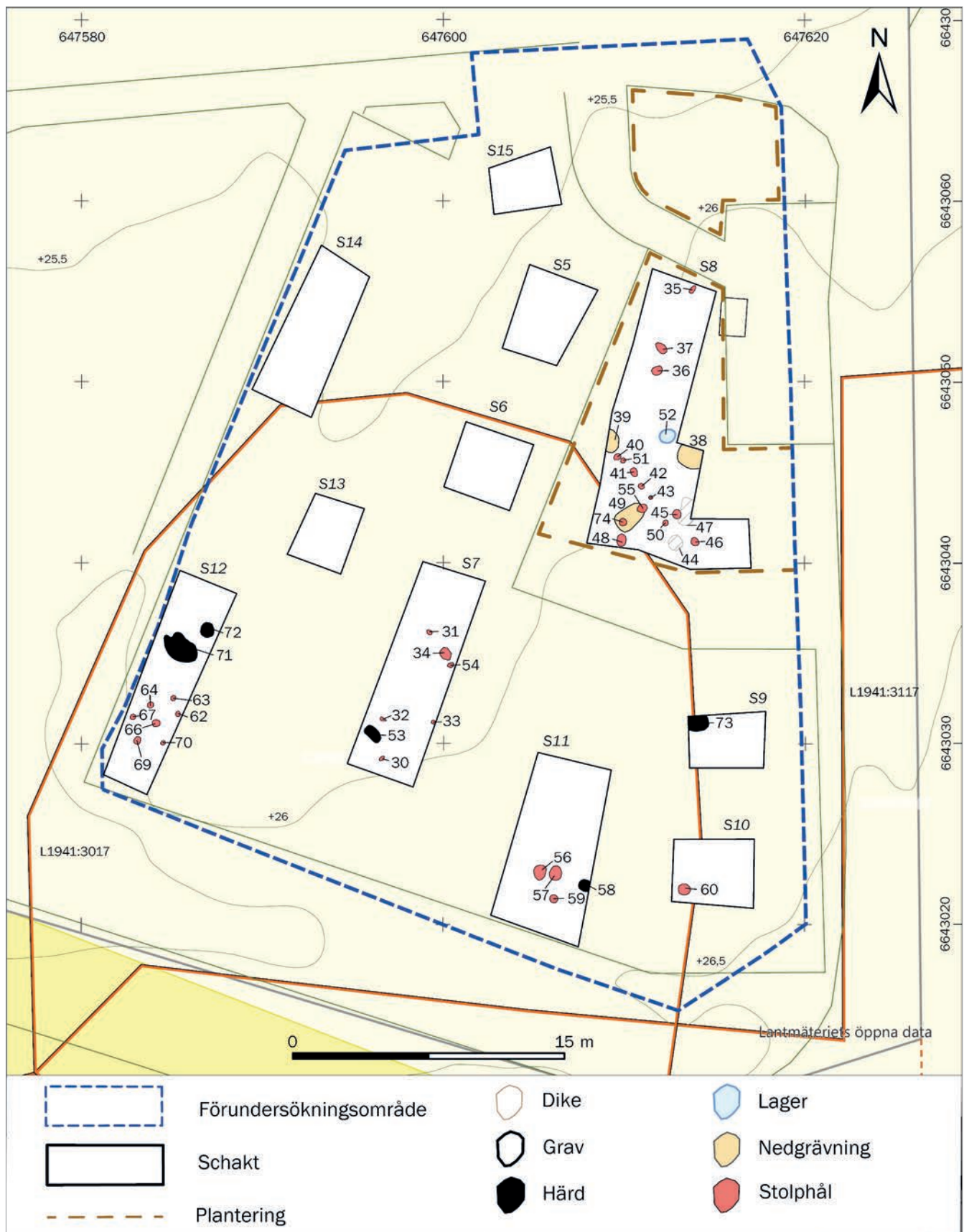
Stenpackning

En stenpackning (A7, figur 7, bilaga 2) framkom i schakt 2. Den utbreddes sig över hela schaktet i öst-väst (drygt 4 meter) och fortsatte utanför schaktet. Stenpackningen var drygt en meter bred, packningen bestod av glest lagda stenar av 0,1–0,7 meter storlek. Dess funktion är oklar.

Stolphål

10 stolphål (figur 7, bilaga 2) av varierande form och storlek påträffades, varav tre i schakt 2 och sju i schakt 3. Den förhållandevis linjära utbredningen av stolphål i schakt 3 antyder förekomsten av en hägnad eller ett hus.

Boplatsområde L1941:3017

Figur 9. Plan över arkeologiska objekt inom förundersökningsyta 2 (L1941:3017). Skala 1: 300.

Vid förundersökningen av L1941:3017 påträffades 40 arkeologiska objekt (figur 9, bilaga 2) fördelade till sex schakt (S7-S15). Störst antal arkeologiska objekt fanns i områdets nordöstra och sydvästra del. De arkeologiska objekten bestod av härdar, kulturlager, nedgrävningar och stolphål. De flesta arkeologiska objekten fortsätter utanför schakten. Fyndmaterialet uppgår till 6 fyndnummer (bilaga 3).

Härdar

Fem härdar fanns i fyra schakt (S7, S9, S11-S12) i områdets södra del (figur 9, bilaga 2). Tre härdar hade sannolikt dokumenterats 1988: A53 (A58/1988), A71 (A33/1988) och A72 (A50/1988). Vid den här undersökningen ¹⁴C-daterades ett kolprov från A53 till folkvandringstid, AD 436-AD 556 (figur 12, bilaga 4).

Lager

En mindre anläggning i schakt 8 (A52) har tolkats som ett lager (figur 9, bilaga 2). Genom metall-detektering hittades en större nit av järn och en hästkosöm (F27, bilaga 3).

Nedgrävningar

Tre arkeologiska objekt (A38, A39, A49) har tolkats som nedgrävningar (figur 9, bilaga 2). Samtliga var belägna i schakt 8. Förekomsten av tegel i fyllningen på A38 indikerar tid efter järnålder. A49 var genomgrävd av två stolphål (A55, A74).

Stolphål

Totalt dokumenterade 31 stolphål (figur 9, bilaga 2). Stolphålen i schakt 8 (14) ska troligen knytas till 1988 års stolphus. De sju stolphålen i schakt 12 kan av samma skäl knytas till 1988 års hägnad.

Fynd och analyser

Fyndmaterial från yta 1 i söder (L1941:3117)

Fyndmaterialet från den södra förundersökningsytan omfattar totalt 12 fyndposter (bilaga 3). Materialet kan delas in i tre huvudkategorier: brända ben, obrända ben och metallfynd. Fyndens fördelning och kontext ger en tydlig bild av platsens funktion och de processer som påverkat bevarandet.

Brända ben

Sex fyndposter utgörs av brända ben. Fem av dessa härrör från brandlager i gravarna A1, A2, A3 och A8. Det sjätte fyndet av brända ben påträffades i den grunda nedgrävningen A14 i schakt 4. Förekomsten av brända ben i A14 kan indikera att ytterligare brandlager finns i närheten, vilket i sin tur kan tyda på fler gravar eller sekundärt omrört gravmaterial.

Obrända ben

Ett fynd av obrända ben, bestående av en del av en svinkäke, påträffades strax norr om grav A2. Benet ligger på samma stratigrafiska nivå som gravmaterialet men bedöms vara boplotsrelaterat snarare än gravrelaterat. Det antyder att platsen kan ha nyttjats i flera skeden eller att den har en mer komplex användningshistoria.

Metallfynd

Fem fyndposter utgörs av metallföremål, varav två påträffades i matjorden vid schaktning:

- F1: brodd av järn
- F2: blyplomb

Tre metallfynd är direkt kopplade till arkeologiska objekt:

- F7: sentida uniformsknapp vid A15
- F8: del av en amuletring i A23
- F13: järnbleck vid nedgrävningen A5

Hälften av metallfynden bedöms vara gravrelaterade, särskilt brodden (F1), som sannolikt kommer från en grav. Blyplomben (F2) och uniformsknappen (F7) representerar däremot senare tids aktiviteter på platsen.

Fyndmaterialet från den södra förundersökningsytan domineras av brända ben, vilket tydligt knyter området till överplöjda gravar. Metallfynden kompletterar bilden och visar på både gravrelaterade och sentida aktiviteter. Det obrända benmaterialet indikerar dessutom att platsen kan ha haft en boplotsfunktion vid något skede. Den samlade bilden är att ytan innehåller fynd som både direkt och indirekt kan kopplas till gravar, samtidigt som vissa fynd speglar senare bruk av området.

Figur 10. F26, svärdsknapp till svärd av typ Petersen H (Petersen 1919).

Fyndmaterial från den yta 2 i norr (L1941:3017)

Fyndmaterialet från den norra förundersökningsytan omfattar sex fyndposter (bilaga 3). Materialet domineras av metallfynd, men även keramik och föremål med tydlig koppling till högstatusmiljöer förekommer. Fyndens kontext visar på både vardagliga aktiviteter och inslag av mer exklusiva föremålstyper.

Metallfynd

Fem av fyndposterna utgörs av metallföremål, varav tre påträffades i matjordslagret i schakt 8:

- F25: järnföremål, eventuellt del av en amulett-ring
- F26: svärdsknapp av järn
- F28: hästskosöm

Vid rensning av nedgrävningen A52 framkom:

- F27: en större järnbit, och en hästskosöm

Vid grävning av härden A71 påträffades F31, en liten del av en oval spännbuckla av typen P52 (muntlig uppgift av John Ljungkvist, Uppsala universitet). Spännbucklor av denna typ är typiska för vikingatid och knutna till kvinnodräkter (Jansson 1985).

Det mest anmärkningsvärda metallföremålet är en svärdsknapp till ett svärd av typ Petersen H, (muntlig uppgift av John Ljungkvist, Uppsala universitet). Svärdsknappen uppvisar spår av metallinläggning eller inkrustering av silvertråd (muntlig uppgift Max Jahrehorn), vilket indikerar ett föremål av hög status. Både svärdsknappen och den eventuella amuletttringsdelen (F25) påträffades i matjord vid metalldetektering. Petersen (1919) daterade svärd av typ H till perioden 850–950.

Keramik

Vid undersökning av nedgrävningen A49 framkom F30, en liten bit keramik av svartgods. Keramikfragmentet representerar det enda icke-metalliska fyndet från den norra ytan (nr 2).

Figur 11. F31, krona till oval spännbuckla typ P52 (Jansson 1985, s. 86, figur 73). Foto: Max Jahrehorn, Oxider.

Fyndmaterialet från den norra förundersökningsytan präglas av en blandning av vardagliga metallföremål och mer exklusiva föremålstyper. Särskilt framträdande är svärdsknappen av typ Petersen H, som tillsammans med spännbucklefragmentet antyder närvaro av högstatusföremål i området. Fyndens spridning i matjord och i samband med rensning av arkeologiska objekt tyder på att materialet delvis är omrört.

Analyser

Från förundersökningen har två ¹⁴C-analyser har gjorts på två träkolsprover (figur 12). Proverna har inte analyserats med avseende på vilken vedart proverna innehöll. Dateringen ansågs viktigare än träkolens art och egenålder. I tabellen finns också de tre ¹⁴C-analyser som gjordes vid undersökningen 1988.

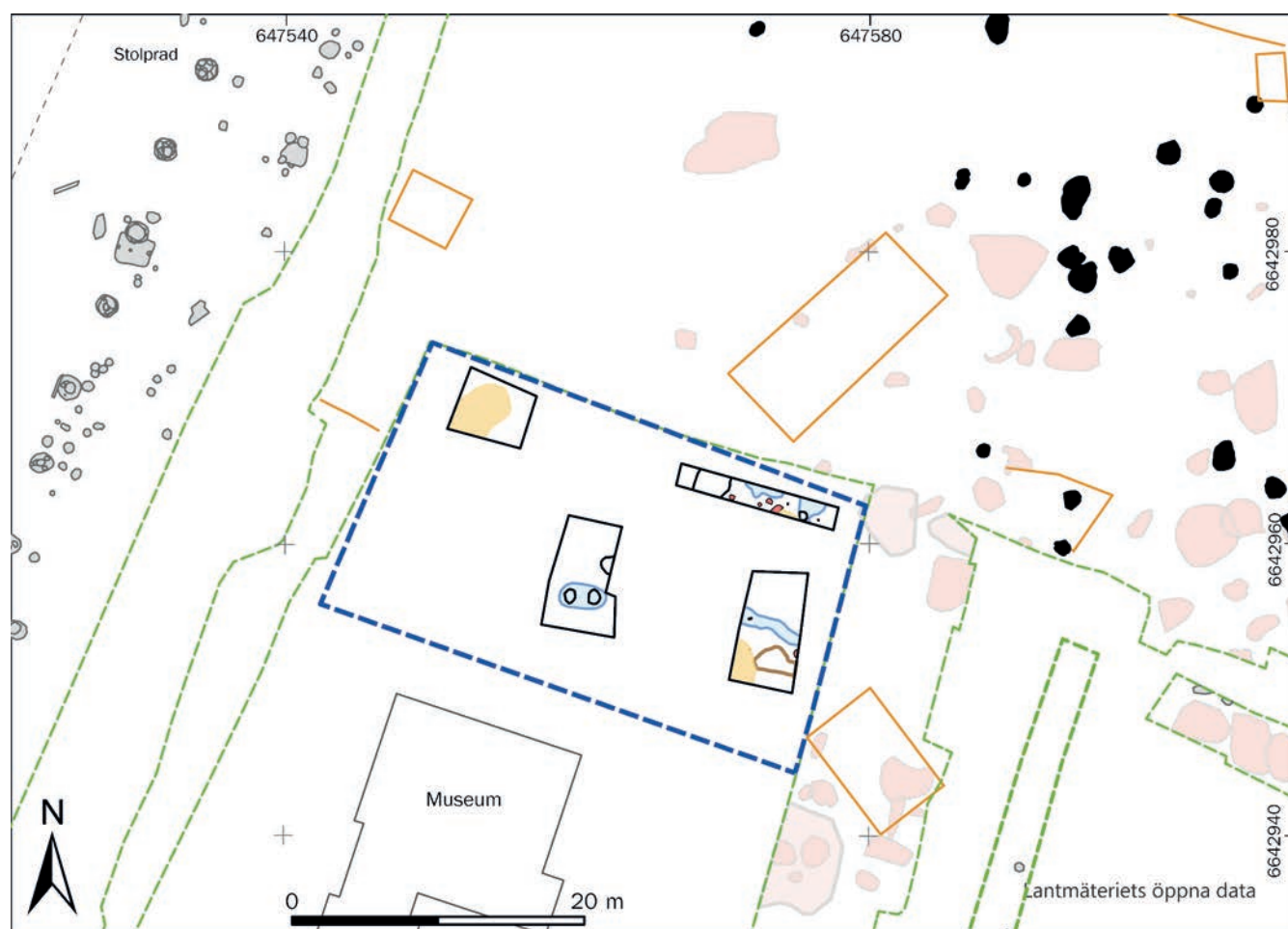
Prov	¹⁴ C-ålder BP	Kalibrerad ålder (BC/AD)	Lämning	Aobjekt/prov-nr/årtal
Ua-91270	1 668 ± 30	AD 266 - AD 420	Boplatsområde L1941:3117	Stolphål A74/prov 6/2025
Ua-91271	1 562 ± 30	AD 436 - AD 556	Boplatsområde L1941:3117	Hård A53/prov 4/2025
Ua-5558	1 970 ± 85	BC 49 - AD 201	Boplatsområde L1941:3117	Stolphål A118/1988
Ua-5559	1 820 ± 85	AD 123 - AD 342	Boplatsområde L1941:3117	Stolphål A218/1988
St-13227	1 315 ± 70	AD 650 - AD 774	Boplatsområde L1941:3117	Hård A108/1988

Figur 12. Tabell över ¹⁴C-analyserade prover. Kursiv stil markerar kolprover som togs vid 1988 års undersökning och som analyserats i samband med rapportarbetet (Vinberg 1995)

Sammanfattande diskussion

Enligt Länsstyrelsen förfrågningsunderlag ska förundersökningen besvara följande moment:

- Bedöma fornlämningens bevarandegrad, identifiera vilka anläggningar som förekommer och uppskatta deras antal. Fastställa om kulturlager finns och i så fall beskriva deras typ, utbredning, djup och innehåll.
- Utföra punktvisa undersökningar genom lager, anläggningar och konstruktioner ned till steril mark för att kunna bedöma djup, kulturlagertjocklek och stratigrafi.
- Klargöra om olika delar av fornlämningen förekommer inom ytorna samt om överlagringar eller överlappande lämningar finns.

Figur 13. Södra förundersökningsytan (nr 1) i skala 1:500 med tidigare undersökta konstruktioner och objekt. Grön streckad linje=schaktkant. Orangea linje=hus och hägnader. Svarta fyllda=härdar. Tonade röda fyllda=gravar och rituella ytor. Gråa fyllda= till vänster om förundersökningsområdet ses delar av stolpraden.

Boplatssområde L1941:3117 (yta 1)

Undersökningsresultat och lämningstyper

Inom den södra ytan, yta 1, dokumenterades 23 arkeologiska objekt bestående av både gravar och boplatsslämningar. Dessa utgör en direkt fortsättning på de gravar och boplatsslämningar som undersöktes 1947 samt 2012–2013 (Sundqvist 1951; Beronius Jörpeland et al. 2017). I analogi med de närliggande undersökta lämningarna kan gravarna dateras från folkvandringstid (från ca 400 v.t.) till 1000-talets slut. Boplatsslämningarna kan på motsvarande sätt dateras från romersk järnålder (ca 200 v.t.) till vendeltid (750 v.t.).

Bevarandeförhållanden

Bevarandeförhållandena för de dokumenterade objekten är jämförbara med dem som noterades vid undersökningarna 2012–2013. Lämningarna är överodlade, och framför allt gravarnas överbyggnader har skadats av senare markanvändning. Gravarna framträder främst som brandlager av mindre storlek, och det är rimligt att anta att det finns dubbelt så många gravar som de som framkom vid förundersökningen.

Boplatsslämningarna utgörs huvudsakligen av stolphål, men även av större nedgrävningar, lager och en stenpackning. Inga omfattande eller fyndrika kulturlager kunde konstateras. De dokumenterade lagren bedöms vara mark- eller tramplager, möjligen odlingslager. Punktvisa grävinsatser visar ett djup på cirka 0,15 meter (bilaga 2).

Stratigrafi och rumslig struktur

Utbredningen av stolphål i schakt 2 och framför allt i schakt 3 indikerar att det kan finnas spår av hägnader eller byggnader. Den stratigrafiska situationen överensstämmer med tidigare undersökningar i området: ett äldre boplatsskikt överlagras av gravar, vilka i sin tur överlagras av spår efter agrar markanvändning som skadat ett stort antal gravöverbyggnader.

Vid förundersökningen framkom få tydliga exempel på överlagring, med undantag för anläggningarna A15–A8 i schakt 3 där överlagring var tydligt iakttagbar. Överlagring och överlappning förekommer, men bedöms inte vara av större omfattning.

Analysmöjligheter

Förundersökningen skulle även klarlägga vilka analyser som är möjliga vid en eventuell slutundersökning. Följande bedöms vara genomförbara:

- ^{14}C -analyser: goda förutsättningar finns genom förekomst av både brända och obrända ben samt träkol.
- Osteologiska analyser: är möjliga att utföra på både brända och obrända ben, även om de obrända benen är sämre bevarade.
- Makrofossilanalyser: är sannolikt genomförbara på fossilt material från lager och fyllningar.

Fyndmaterial och förväntad fyndmängd

Fyndmaterialet faller i tre huvudkategorier:

- brända ben
- obrända ben
- metallfynd

Fyndmängd och fyndtyper beror i hög grad på valda undersökningsmetoder. Ett sannolikt scenario vid en slutundersökning är metalldetektering i flera nivåer av det cirka 0,6 meter tjocka ploglaget, vilket kan generera metallfynd främst från överodlade gravar. Dessa fynd kommer sannolikt att kräva konservering. Ytterligare metallfynd kan framkomma från bevarade delar av gravarna. Vattensållning av brandlager förväntas generera ett stort antal små fynd samt fragment av brända ben.

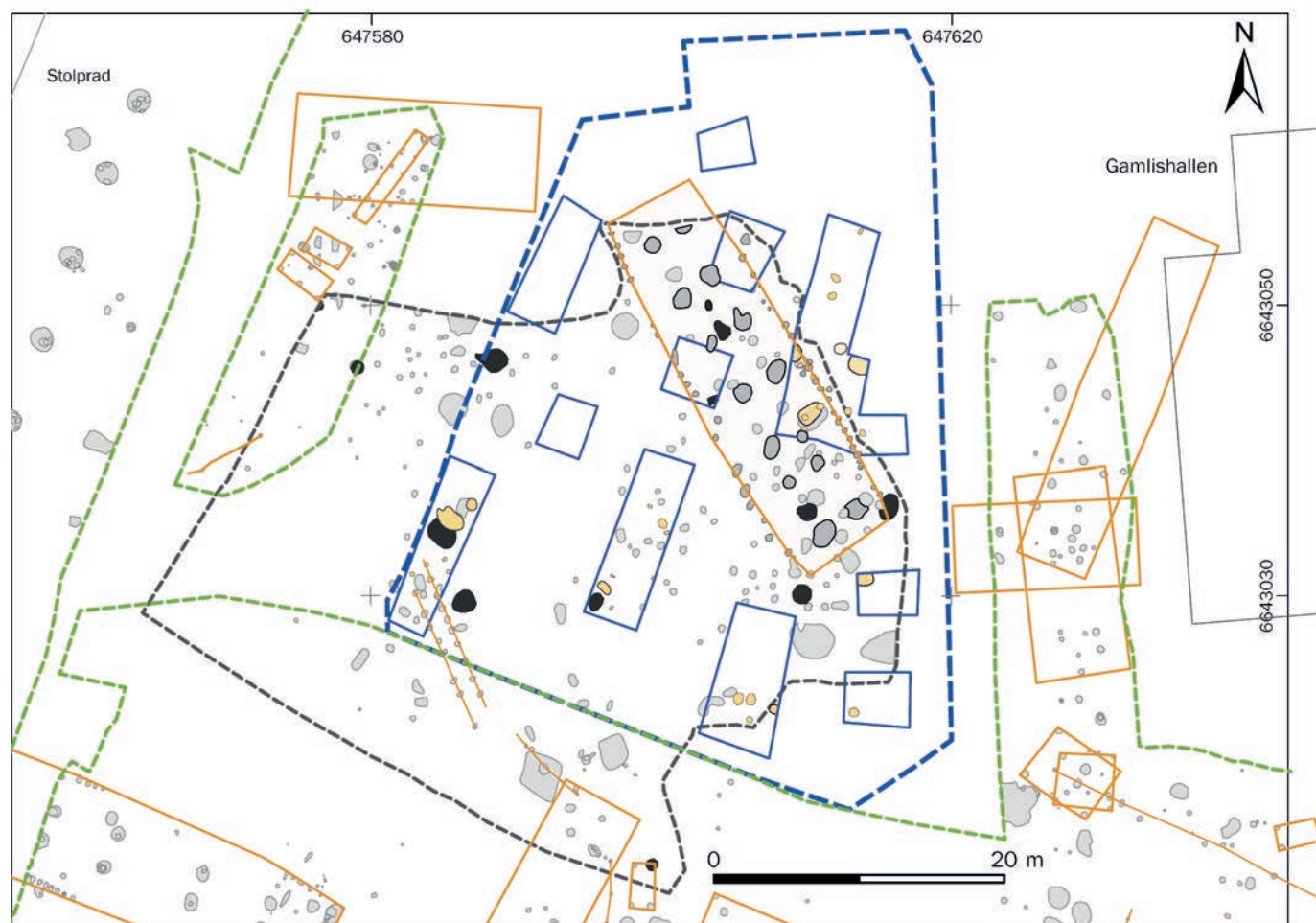
Samlad bedömning av bevarandestatus

Bevarandeförhållandena bedöms som goda för brända ben och metallfynd, men mindre gynnsamma för obrända ben. Lämningarna är generellt överodlade, men strukturer och stratigrafiska relationer finns kvar i sådan omfattning att både datering, funktionsanalys och vidare specialanalyser bedöms vara möjliga.

Boplatsområde L1941:3017 (yta 2)

Inom den norra delen av boplatsområdet L1941:3017 dokumenterades vid den aktuella undersökningen 40 arkeologiska objekt av boplatskaraktär. En majoritet av dessa kan relateras till ett hus i den nordöstra delen och en hägnad i den sydvästra delen som undersöktes 1988 och

publicerades 1995 (Vinberg 1995). Dateringar från fem ¹⁴C-analyser samt två metallfynd visar att boplatsen varit i bruk under en längre tidsperiod, från slutet av förromersk järnålder (ca 50 f.v.t.) och in i vikingatid (ca 950 v.t.).

Figur 14. Norra förundersökningsytan (nr 2) i skala 1:500 med tidigare undersökta konstruktioner och arkeologiska objekt. Blå streckad linje=undersökningsyta 2025. Grön streckad linje=undersökningsytor 2001, 2012–2013. Svart streckad linje=undersökningsyta 1988. Orange linje=hus och hägnader. Svarta fyllda=härddar. Gråa fyllda=övriga arkeologiska objekt. Till vänster om förundersökningsområdet ses delar av stolpraden.

Tidigare ingrepp och dokumentationsinsatser

Undersökningarna från 1988 och 2025 visar att betydande delar av denna del av boplatsen redan dokumenterades och delvis undersöktes 1988. Vid 1988 års insats plandokumenterades totalt 236 anläggningar, varav 60 fotograferades och 40 undersöktes närmare (Vinberg 1988, s. 7). Undersökningen fokuserade främst på ett stolphus och dess närmiljö. Efter avslutad undersökning 1988 fanns en överenskommelse om att täcka området med byggmassor eller grus utan att skada de dokumenterade anläggningarna. Denna överenskommelse verkar dock inte ha följts fullt ut. Vid förundersökningen 2025 framkom tomma schakt

på platser där anläggningar dokumenterats 1988, bland annat i schakt S5, S9 och S13–S15. Detta indikerar att anläggningar inom framför allt den norra delen av området har schaktats bort helt eller delvis, särskilt inom den yta som senare anlades som parkeringsplats.

Bedömning av bevarandestatus

Mot bakgrund av de iakttagna bortschaktningarna, de tomma schakten samt den omfattande dokumentationen från 1988 är det undersökarens bedömning att stora delar av boplatsområdet L1941:3017 har påverkats i hög grad. Fornlämningen bedöms därför ha en låg bevarande- och undersökningsstatus inom den aktuella ytan.

Administrativa uppgifter

Uppdragsnummer: Fornreg: 202501742

Plats: Fastighet Gamla Uppsala 27:1, Gamla Uppsala 27:20 och Gamla Uppsala 24:17, Uppsala socken, Uppsala kommun

Fornlämningsnummer: L1941:3017 och L1941:3117

Fornlämningsstyp: Boplatssområde, gränsbestämt område

Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning

Orsak till undersökning: Planerat bygge av skola

Företagare: Uppsala Skolfastigheter AB

Fältarbetsperiod: November 2025

Upplandsmuseets projektledare: Per Frölund

Upplandsmuseets personal: Ebba Drugge, Amanda Jönsson, Malin Lucas, Robin Lucas, Johanna Svärd.

Upplandsmuseets diarienummer: 497–2025

Upplandsmuseets projektnummer: 80 052

Länsstyrelsens diarienummer och beslutsdatum: 7080-2025, 2025-10-30.

Koordinat- och höjdsystem: SWEREF99 TM, RH2000

Dokumentationsmaterial: Förvaras i Upplandsmuseets arkiv

Fynd: Fyndmaterialet består av 18 fyndposter varav ett är gallrat (se bilaga 3).

Referenser

Muntliga uppgifter

John Ljungkvist, docent, institutionen för arkeologi, antik historia och kulturvård, Uppsala universitet

Max Jahrehorn, konservator, Oxider.

Litteratur

Beronius Jörpeland, Lena, Göthberg, Hans, Seiler, Anton och Wikborg, Jonas (red.). 2017. at Upsalum - människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Arkeologisk undersökning. Uppsala län, Uppland, Uppsala kommun, Uppsala socken. Stockholm.

Frölund, Per. 2025. Den stora hallen på södra Kungsgårdsplatån. I: Zachrisson, T, Hedenstierna-Jonsson, C och Ljungkvist, J (red.). Från hallar till fynd i Gamla Uppsala. Upplandsmuseets skriftserie 16. Uppsala.

Göthberg, Hans. 2002. En boplats från äldre järnålder vid Gamla Uppsala skola. Raä 284, Gamla Uppsala 27:1, Gamla Uppsala socken, Uppsala kommun, Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2002:03. Uppsala.

Göthberg, Hans, Lovén, Christian & Dahlbäck, Göran. 2010. Domkyrkan i Gamla Uppsala. I: Uppsala domkyrka. II. Sveriges kyrkor Volym 228. Uppsala.

Göthberg, Hans & Sundkvist, Annelie. 2017. Järnålderns gårdsmiljöer – tradition och förändring under tusen år. I: Beronius Jörpeland, Göthberg, Hans, Seiler, Anton & Wikborg, Jonas (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Rapport 2017:1_1. Arkeologisk undersökning. Arkeologerna, Statens historiska museer, SAU, Upplandsmuseet.

Jansson, Ingmar. 1985. Ovala spännbucklor : en studie av vikingatida standardsmycken med utgångspunkt från Björkö-fyndet. Institutionen för arkeologi, Uppsala Universitet. Uppsala.

Ljungkvist, John och Frölund, Per. 2015. Gamla Uppsala – the emergence of a center and a magnate complex. Journal of Archaeology and Ancient History 16. Uppsala.

Ljungkvist, John och Frölund, Per. 2025. Nordhögen – Den femte kungshögen i Gamla Uppsala. I: Zachrisson, T, Hedenstierna-Jonsson, C och Ljungkvist, J (red.). Från hallar till fynd i Gamla Uppsala. Upplandsmuseets skriftserie 16. Uppsala.

Lucas, Malin & Lucas, Robin (red). 2017. Gravkatalog. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Upplandsmuseets rapportserie 2017:1_4.

Petersen, Jan. 1919. De norske vikingesverd : En typologisk-kronologisk studie over vikingetidens vaaben. Kristiania.

Rahmqvist, Sigurd. 1986. Gamla Uppsala by – Upplands största. I: Cnattingius, Nanna & Nevèus, Torgny (red.). Från Östra Aros till Uppsala. En samling uppsatser om det medeltida Uppsala. Uppsala stads historia VII. Uppsala.

Sundquist, Nils. 1951. Undersökningar av gravar på RAÄ 240, Gamla Uppsala, Uppland. Dnr 5104/51. ATA.

Vinberg, Ann. 1995. Ett hus från äldre järnålder i Gamla Uppsala. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala rapport 1995:30. Uppsala.

Wikborg Jonas. 2017. Gammalt som gatan? – kronologiska aspekter på stolpraderna. I: Beronius Jörpeland, L, Göthberg, H, Seiler, A & Wikborg, J (red.). at Upsalum – människor och landskapande. Utbyggnad av Ostkustbanan genom Gamla Uppsala. Rapport 2017:1_1. Arkeologisk undersökning. Arkeologerna, Statens historiska museer, Societas Archaeologica Upsaliensis, Upplandsmuseet.. Uppsala

Lantmäteriakter

Lantmäteristyrelsens arkiv

(Uppsala län)

Gamla Uppsala socken

Gamla Uppsala by

Storskifte 1792 B22-28:7

Bilagor

Bilaga 1 – Schaktlistor

L1941:3017 (södra ytan 103 m²)

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m ²)	Ark-objekt	Figur
1	15	9	0,65	32	1-4	
2	16	8	0,6	33	5-7, 19-22	
3	22	2,8	0,3	17	8-13, 15-18, 23	
4	10	8	0,3	21	14	

L1941:3117 (norra ytan, 302 m²)

Schakt	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Yta (m ²)	Ark-objekt	Figur
5	9,5	6,75	0,5	17	-	
6	8	3,75	0,45	15	-	
7	23	7,5	0,5	45	30-34, 53-54	
8	31	10	0,45	77	35-52, 55, 74	
9	8	6	0,45	12,5	73	
10	9	7	0,5	16	60-61	
11	19	9,5	0,5	45	56-59	
12	12,1	3,05	0,5	36,5	60-67, 69-72	
13	3,75	3,1	0,4	11	-	
14	8,8	3,6	0,45	29	-	
15	3,65	3,1	0,5	10,5	-	

Bilaga 2 – Lista arkeologiska objekt

L1941:3017 (södra ytan)

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Schaktnr
1	Grav	0,9	0,7	-	Brandlager: Brända ben vid rensning, en bränd stock observerad. Fyllningen var i övre delen uppblandad. Troligen en del av bålet blivit upprakat, därav den varviga lagerstrukturen av kol, silt.	S1
2	Grav	1	0,75	-	Brandlager: Brända ben och bränd lera, ev. plogfåra N delen.	S1
3	Grav	1,2	0,8	-	Brandlager: Norr om A1–A2, fortsätter in i Ö schaktkanten där ben påträffades. Flammig fyllning, silt, kol och lera.	S1
4	Lager	3,2	1,65	-	Runt om A1–A2. Sotig och flammigt, ställdes observerades kolbitar. Trampslagret knyter samman A1 och A2.	S1
5	Nedgrävning	2,9	1,7	0,15	Fyllning av mörk brun lera med inslag av flammig lju-sare dito. Enstaka kolstänk. I SV schakthörn mer sammanhängande kolrester. Enstaka skärvig sten. I ytan mindre mängder brända & obrända ben. Nedgrävningen fortsätter in i SV schakthörnet. Inga metallfynd vid detektering. Tranche grävd genom mitten i Ö-V. Grund med otydlig övergång till glaciallera.	S2
6	Dike	2,9	1,7	0,15	Oregelbundet med rundade kanter, fyllning av lerig mörkbrun silt, delvis i schaktkant. Relation till A5 oklar.	S2
7	Stenpackning	4,3	1,1	-	Relativt gles, avlång, lätt oregelbunden kant. Sten i storlek 0,1- 0,7 m diameter. Ö-V riktning.	S2
8	Grav	0,5	0,5	-	Brandlager: Kol och sot. Fynd av brända ben, Oklar relation till A15.	S3
9	Nedgrävning	1,4	0,5	-	Fyllning av småsten, sand och silt. Fortsätter in i schaktkant.	S3
10	Stolphål	0,7	0,5	-	Fortsätter in i schaktkant. 2 mindre stenar synliga i plan. Fyllningen gråbrun silt och sand.	S3
11	Stolphål	0,15	0,15	-	Fyllning av gråbrun silt.	S3
12	Stolphål	0,45	0,3	-	Stor sten i S delen, skoning? Fyllning av gråbrun silt och smärre mängder sand och småsten.	S3
13	Stolphål	0,15	0,15	-	Fyllning gråbrun silt.	S3
14	Nedgrävning	4,8	3,9	0,15	Fyllning av mörk brun lera med inslag av flammig lju-sare dito. Enstaka kolstänk. I SV schakthörnet mer sammanhängande kolrester. Enstaka skärvig sten. I ytan även mindre mängder brända och obrända ben. A fortsätter in i SV schakthörnet. Inga metallfynd vid detektering. Tranche grävd genom mitten Ö-V, A grund med otydlig övergång till glaciallera.	S4
15	Lager	1,8	1,6	-	Rikligt med kol och skörbränd sten. 0,1–0,2 m stor sten. Oregelbunden form. Oklar relation till A8.	S3
16	Lager	2,65	0,5	-	Mörk brun lerig silt. Fortsätter utanför schaktets N kant. Oregelbunden form.	S3
17	Stolphål	0,25	0,25	-	Fyllning mörkbrun lerig silt.	S3
18	Stolphål	0,35	0,35	-	Fyllning av mörkbrun sandig silt.	S3

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Schaktnr
19	Stolphål	0,6	0,3	-	Stenskonig, 0,05–0,25 m stor sten. Mörkbrun fyllning.	S2
20	Stolphål	0,15	0,15	-	Sotig fyllning.	S2
21	Stolphål	0,1	0,1	-	Mörkbrun fyllning.	S2
22	Stolphål	0,15	0,15	-	Mörkbrun fyllning.	S2
23	Grav	2,4	1,6	-	Brandlager: Fynd av brända ben, omgivet av ett flammigt sotigt lager. Ställvis täckt av mörkbrun silt (från överbyggnad?). Lagret ligger direkt på rödbränd sand, det tunnare ut åt V och Ö. Fynd av ev. amulettring.	S3

L1941:3117 (norra ytan)

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Schaktnr
30	Stolphål	0,35	0,2	0	Mörkbrun fyllning.	S7
31	Stolphål	0,35	0,25	0	Mörkbrun fyllning.	S7
32	Stolphål	0,35	0,25	0	Mörkbrun fyllning.	S7
33	Stolphål	0,2	0,2	0	Mörkbrun fyllning.	S7
34	Stolphål	0,7	0,55	0	Svart fyllning.	S7
35	Stolphål	0,5	0,25	0	Mörk grå fyllning av sandig silt och minst en lite större sten 0,1 m i diam i mitten av A.	S8
36	Stolphål	0,6	0,5	0	Fyllning av gråsvart silt/lera med inslag av kol. Stenskonig av 0,1–0,15 m stora stenar.	S8
37	Stolphål	0,7	0,45	0	Fyllning av gråsvart silt/lera.	S8
38	Nedgrävning	1,4	1,2	0,2	Fyllning av mörkbrun lerig silt. Innehåller inslag av tegel och kol. Nedgrävning i schaktkant.	S8
39	Nedgrävning	1,3	0,65	0	Fyllning av gråbrun lerig silt. I schaktkant.	S8
40	Stolphål	0,4	0,3	0,25	A156/1988. Fyllning av mörkt gråbrun, något flammig silt med inslag av kol och bränd lera. En 0,2 m stor sten i botten.	S8
41	Stolphål	0,5	0,4	0,15	A175/1988. Fyllning av mörkt gråbrun silt med kolstänk. Skålad nedgrävning med plan botten. En 0,15 m sten i kanten.	S8
42	Stolphål	0,3	0,3	0,2	A177/1988. Gråsvart fyllning av silt/lera.	S8
43	Stolphål	0,2	0,2	0	A179/1988. Gråsvart fyllning.	S8
44	Störning	3	1,2	0	Mörkbrun matjord, i schaktkant.	S8
45	Stolphål	0,45	0,45	0	Svartgrå fyllning. Med en mörkare stolpfärgning ca 0,3 m i diam.	S8
46	Stolphål	0,5	0,45	0,3	Fyllning av mörkt gråbrun silt med kolstänk. Diffus stolpfärgning med mörkare färg i mitten. Ett par fragmentariska obrända ben påträffades.	S8
47	Störning	0,8	0,8	0	Mörkt gråbrun lätt oregelbunden rundad yta.	S8
48	Stolphål	0,75	0,55	0,35	A224/1988. Fyllning av mörk gråsvart lerig silt. Med stenskonig av 0,1–0,25 m stor sten.	S8

Kontext-Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning	Schaktnr
49	Nedgrävning	1,75	1,1	0,18	Flera nedgrävningar som syns i ytan som en större färgning med gråbrun silt. I SV delen syns i profil en skålad nedgrävning med plan botten, 0,4 m dj, kring stolpfärgningen 74. I NÖ delen är fyllningen skiktad och 0,18 m dj.	S8
50	Stolphål	0,3	0,3	0	A181/1988.	S8
51	Stolphål	0,3	0,3	0,2	A226/1988. Fyllning av gråbrun silt med enstaka kolbitar. Ett par mindre stenar.	S8
52	Lager	0,9	0,75	0,07	Lager, rundad form med fyllning av svart silt och med rikliga inslag av kol. F27 (järnföremål) påträffades i lagret. Ev. koppling till A38.	S8
53	Härd	1,05	0,6	0,05	A58/1988. Fyllning innehåller rikligt med kol.	S7
54	Stolphål	0,35	0,25	0	Svartgrå fyllning, Oregelbundna kanter	S7
55	Stolphål	0,45	0,45	0,2	Stenskott stolphål som grävts genom nedgrävning 49. Fyllning av gråbrun silt.	S8
56	Stolphål	0,85	0,7	0	Stenskott stolphål. Troligen undersökt 1988. Skärs av grusfylld nedgrävning. Stenskoning av 0,15–0,2 m st stenar. Fyllning av gråbrun silt.	S8
57	Stolphål	0,8	0,65	0	Osäker avgränsning, undersökt 1988? Skärs av grusfylld nedgrävning. Fyllning av mörkt gråbrun silt och ett par stenar.	S8
58	Härd	0,6	0,6	0	Otydlig utbredning, fortsätter ev. in i schaktkant. Syns som fläck med kol och sot samt några skörbrända stenar.	S8
59	Stolphål	0,45	0,45	0	Stenskoning av 0,1–0,15 m st stenar. Fyllning av gråbrun siltig lera.	S8
60	Stolphål	0,6	0,5	0	Otydlig utbredning. Stenskoning av 0,2–0,25 m st stenar. Fyllning av mörkt gråbrun silt med inslag av kol och obrända ben.	S10
61	Störning	1,5	0,3	0	Mörkfärgning med inslag av asfalt.	S8
62	Stolphål	0,3	0,3	0,05	Fyllning av mörkbrunt silt/lera.	S12
63	Stolphål	0,3	0,3	0	Mörkbrun sandig silt.	S12
64	Stolphål	0,35	0,35	0,2	Mörk brungrå fyllning. U-formad.	S12
66	Stolphål	0,45	0,4	0	Fyllning av sotig mörkbrun sandig silt. Snarlikt A69, par?	S12
67	Stolphål	0,3	0,3	0	Fyllning av sotig mörkbrun sandig silt.	S12
69	Stolphål	0,45	0,4	0	Sotig mörkbrun sandig silt. Snittad 1988.	S12
70	Stolphål	0,25	0,25	0	A6/1988. Brun sandig silt. Snittad 1988.	S12
71	Härd	2,15	1,3	0,08	Flack härd med rikligt, ibland kompakt sot och kol. Enstaka skörbränd sten. Bäst bevarad i Ö, kring markfast block. Kolprov taget. Fynd av fragment av doppsko (?) vid detektering.	S12
72	Härd	0,8	0,7	0,03	Sotig sandig silt, ibland kompakt sot och kol. Ingen synlig skärvig eller skörbränd sten. Mycket tunn. Kolprov taget.	S12
73	Härd	1	0,85	0,1	Inte helt framtagen. Fyllning av brunsvart siltig lera med inslag av kol och sot samt enstaka skörbrända stenar och små bitar bränd lera.	S9
74	Stolphål	0,4	0,4	0,15	Rest av förkolnad stolpe med inslag av bränd lera.	S8

Bilaga 3 – Fynd

F	Material	Sakord	A-objekt	Antal	Beskrivning	Lämning	Gallrat	Schaktnr
1	Järn	Annat		1	Brodd? Detektorfynd ploglager.	L1941:3117		S1
2	Metall	Annat		1	Blyplomb. Detektorfynd ploglager.	L1941:3117		S1
3	Brända ben	Brända ben	1		Rensning grav A1.	L1941:3117		S1
4	Brända ben	Brända ben	2		Rensning grav A2.			S1
5	Brända ben	Brända ben	3		Rensning grav A3.	L1941:3117		S1
7	Cu-leg	Annat	15	1	Uniformsknapp, Tre Kronor. Detektorfynd A15.	L1941:3117		S3
8	Järn	Annat	23	1	Del av amulettring?. Detektorfynd A23.	L1941:3117		S4
9	Obränt ben	Obrända ben			Svin, kåke, mycket dåligt bevarat. Strax N om A2.	L1941:3117		S1
10	Brända ben	Brända ben	8		Brända ben A8.	L1941:3117		S3
11	Brända ben	Brända ben	23		Brända ben A8.	L1941:3117		S3
12	Brända ben	Brända ben	14		Rensning av A14.	L1941:3117		S4
13	Järn	Bleck	5	1	Bleck (plåt). Detektorfynd A5.	L1941:3117		S2
25	Järn	Föremål		1	Nit i ena änden. Till amulettring? Detektorfynd matjord.	L1941:3017		S8
26	Järn	Föremål		1	Svärdsknapp. Petersen H. Detektorfynd matjord.	L1941:3017		S8
27	Järn	Nit	52	2	Större nit av järn och 1 hästkosöm. Detektorfynd vid rensning av A52.	L1941:3017		S8
28	Järn	Annat		1	Hästkosöm. Detektorfynd matjord.	L1941:3017	Ja	S8
30	Keramik	Kärl	49	1	Keramik, svart. 0,03 m i diameter. Funnet i A49 vid grävning.	L1941:3017		S8
31	Cu-leg	Föremål	71	1	Bit av oval spännbuckla typ P52. Funnen vid grävning av A71.	L1941:3017		S12

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Regemenstvägen 10
752 37 Uppsala

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlab

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Per Frölund
Upplandsmuseet
Drottninggatan 7
753 10 UPPSALA

Resultat av ¹⁴C datering av träkol från L1941:3017, Gamla Uppsala, Uppsala, Uppland. (p 7334)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ¹⁴C-innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO₂-gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰}$ V-PDB	¹⁴ C ålder BP
Ua-91270	A74 Prov 6	-23,2	1 668 ± 30
Ua-91271	A53 Prov 4	-22,6	1 562 ± 30

Bifogat finns graf(er) med kalibrering från BP-ålder till kalenderår.

Med vänliga hälsningar

Melanie Mucke
2026.01.27
Mucke 09:15:57 +01'00'

Melanie Mucke/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020), IntCal20

